

Kúria
ítélete

Az ügy száma: Bfv.II.401/2022/5.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Boros Tibor, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2022. október 10.
Az ügy tárgya: járművezetés ittas állapotban vétsége
Terhelt: ...
Elsőfok: Fonyódi Járásbíróság, 10.B.41/2021/3/I., ítélet, tárgyalás, 2021. július 12.
Másodfok: Kaposvári Törvényszék, 1.Bf.237/2021/4., végzés, tanácsülés, 2021. október 27.
Harmadfok: -
Az indítvány előterjesztője: Somogy Megyei Főügyészség
Az indítvány iránya: a terhelt terhére

Rendelkező rész

A Kúria a járművezetés ittas állapotban vétsége miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a Somogy Megyei Főügyészség által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fonyódi Járásbíróság 10.B.41/2021/3/I. számú ítéletét és a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 1.Bf.237/2021/4. számú végzését megváltoztatja:

- a próbára bocsátásra vonatkozó rendelkezést mellőzi,
- a terheltet 4 (négy) hónap közúti járművezetéstől eltiltásra ítéli,
- a közúti járművezetéstől eltiltás időtartamába a 2021. június 12. napjától 2021. július 12. napjáig terjedő időt beszámítani rendeli.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

[1] **I.** A Fonyódi Járásbíróság a 2021. július 12-én kihirdetett 10.B.41/2021/3/I. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki járművezetés ittas állapotban vétségében [Btk. 236. § (1) bekezdés], és ezért őt 1 évre próbára bocsátotta.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen az ügyészség a terhelt terhére, pénzbüntetés és közúti járművezetéstől eltiltás kiszabása végett jelentett be fellebbezést. A fellebbezést elbírálván a másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék a 2021. október 27-én kelt 1.Bf.237/2021/4. számú végzésével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[3] A jogerős ítéletben megállapított tényállás lényege szerint a terhelt 2021. június 12-én 12 óra körüli időben egy rendezvény helyszínén elfogyasztott legalább 0,5 l mennyiségű Soproni márkájú sört, majd 2021. június 12. napján 14 óra 28 perckor igen enyhe ittas állapotban vezette a tulajdonát képező, érvényes hatósági jelzéssel nem rendelkező Jeep Cherokee típusú személygépkocsit, amikor a rendőrkapitányság járőrei közúti ellenőrzés céljából megállították.

[4] A rendőrszolgálat a terhelttel szemben 14 óra 29 perckor alkoholszondát alkalmaztak, amelynek – 0,37 mg/l – eredménye alapján őt a polgármesteri hivatalba hiteles légalkoholszint-mérés céljából előállították.

[5] Az ARAA-0170 gyári számú, Dräger Alcotest 7110 H típusú hitelesített légalkoholszint-mérő berendezés által mért adatok alapján a 2021. június 12-én 14 óra 40 perckor megkezdett mérés során 0,31 mg/l, míg a 15 óra 17 perckor megkezdett mérés során 0,29 mg/l volt a terhelt légalkohol-szintje, így a szervezetében a bűncselekmény elkövetésekor 0,25 mg/liter légalkohol-koncentrációnál nagyobb érték előidézésére alkalmas szeszes ital fogyasztásából származó alkohol volt. A terhelt ismeretlen távolságot szándékozott a járművel megtenni.

[6] A terhelt 17333105. számú, „AM”, „A1”, „A2”, „A”, „B” és „BE” kategóriákra érvényes külföldi vezetői engedélyét a helyszínen intézkedő rendőrök elvették, a nyomozó hatóság intézkedett a vezetői engedély visszavonása iránt.

[7] A terhelt a fenti cselekményével megszegte a KRESZ 4. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt szabályt, amely szerint járművet az vezethet, akinek a szervezetében nincs szeszes ital fogyasztásából származó alkohol, valamint a KRESZ 5. § (1) bekezdés b) pontjában foglalt rendelkezést.

[8] **II.** A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a Somogy Megyei Főügyészség terjesztett elő felülvizsgálati indítványt B.285/2022/1. számon a terhelt terhére a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont ba) alpontjában meghatározott okból – a Btk. más szabályát sértő, törvénysértő büntetés kiszabása, a járművezetéstől eltiltás mellőzése miatt –, indítványozva, hogy a Kúria a terhelttel szemben szabjon ki pénzbüntetést és közúti járművezetéstől eltiltást.

[9] Az indítvány indokolása szerint a Fonyódi Járásbíróság 10.B.41/2021/3/I. számú ítélete [16] bekezdésében azt állapította meg, hogy a terhelt ittasságának fokára, kifogástalan közlekedési előéletére, a terhelt személyében rejlő társadalomra veszélyességre és a megtett távolságra figyelemmel – különös méltánylást érdemlő ok hiányában – sem tartotta szükségesnek a bíróság a büntetés céljának eléréséhez büntetés kiszabását, a Kúria 38. számú BK véleményében kifejtettek alapján járművezetéstől eltiltás kiszabását. A járásbíróság így a járművezetéstől eltiltás kiszabását különös méltánylást érdemlő ok hiányában, a terhelt javára megállapított enyhítő körülményekre tekintettel mellőzte.

[10] A Kaposvári Törvényszék 1.Bf.237/2021/4. sorszámu végzésben nem változtatta meg a járásbíróság indokolását és nem mellőzte a különös méltánylást fennálló ok hiányára vonatkozó megállapítást.

[11] A Btk. 55. § (2) bekezdésében foglaltakra tekintettel az ittas állapotban elkövetett járművezetés esetén a járművezetéstől eltiltás kiszabása különös méltánylást érdemlő eset hiányában kötelező, különös méltánylást érdemlő eset hiányában annak mellőzésére más okból nincs jogszabályi alap, az törvénysértő.

[12] Mindezek alapján Somogy Megyei Főügyészség arra tett indítványt, hogy a Kúria a Fonyódi Járásbíróság 10.B.41/2021/3/I. számú ítéletét és a Kaposvári Törvényszék 1.Bf.237/2021/4. sorszámú végzését akként változtassa meg, hogy a terheltet pénzbüntetésre és közúti járművezetéstől eltiltásra ítélje, a pénzbüntetés meg nem fizetése esetére rendelkezzen annak átváltoztatásáról, a közúti járművezetéstől eltiltás tartamába pedig számítsa be a 2021. június 12. napja és 2021. július 12. napja közötti időt.

[13] A Legfőbb Ügyészség a BF.344/2022/3. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt indokaival egyetértve fenntartotta.

[14] A terhelt és védője az indítványra nem tett észrevételt.

[15] **III.** A felülvizsgálati indítvány – az alábbiak szerint – alapos.

[16] Az ügyészség jogosult a terhelt terhére felülvizsgálati indítványt előterjeszteni [Be. 651. § (1) bekezdés], azt pedig a jogerős ügydöntő határozat közlésétől számított hat hónapon belül terjesztheti elő [Be. 652. § (3) bekezdés]. Jelen ügyben az ügyészséggel 2021. december 1. napján elektronikus úton közölt végzéssel szemben az indítványt az ügyészség 2022. március 21-én terjesztette elő, így az joghatályos.

[17] A felülvizsgálati indítvány a terhelt terhére irányul. A Be. 660. § (1) bekezdése szerint a Kúria a felülvizsgálati indítványt tanácsulésen bírálja el, kivéve, ha a terhelt vagy a védő a terhelt terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány kézbesítésétől számított nyolc napon belül az ügy nyilvános ülésen való elbírálását indítványozza [Be. 660. § (2) bekezdés a) pont]. A felülvizsgálati indítványt a terhelt 2022. május 25-én, a védő pedig 2022. május 19-én átvette, de a kézbesítéstől számított nyolc napon belül, és azt követően egyikük sem indítványozta nyilvános ülés tartását [Be. 660. § (2) bekezdés a) pont]. A Kúria tanácsának elnöke sem tartotta szükségesnek nyilvános ülés tartását [Be. 660. § (2) bekezdés b) pont], ezért a Kúria tanácsulésen bírálta el a felülvizsgálati indítványt.

[18] A Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulata alapján felülvizsgálatnak van helye akkor, ha a büntetőjog más szabályának megsértése miatt szabtak ki – a ba) alpont szerint – törvénysértő büntetést, illetőleg – a bb) alpont szerint – törvénysértő intézkedést.

[19] Jelen ügyben a bíróság jogerős ítéletében a terheltet járművezetés ittas állapotban vétségében [Btk. 236. § (1) bekezdés] mondta ki bűnösnek. A Btk. 55. § (2) bekezdése szerint a járművezetéstől el kell tiltani azt, aki járművezetés ittas állapotban vagy járművezetés bódult állapotban bűncselekményt követ el; különös méltánylást érdemlő esetben azonban a járművezetéstől eltiltás kötelező alkalmazása mellőzhető.

[20] Az ügyészség felülvizsgálati indítványában a járművezetéstől eltiltás ki nem szabását kifogásolta. Az indítvány a Btk. büntetékiszabásra vonatkozó kötelező rendelkezésének megsértését sérelmezi, és ezért megfelel a hivatkozott felülvizsgálati ok feltételeinek, így érdemben elbírálható.

[21] Általános érvennyel kimondható, hogy a büntetőjog más szabályának megsértése miatt törvénysértő büntetés címén az olyan anyagi jogi szabály megszegése képez felülvizsgálati okot, amelynek alkalmazását a büntetés (intézkedés) meghatározása körében a törvény az ítélőbíró számára kötelezően előírja, avagy korlátok közé szorítva biztosítja, és elvétése miatt az egyszerűsített felülvizsgálat (Be. XCIV. Fejezet) nem ad jogorvoslati lehetőséget. Ilyen esetben a büntetés nem illeszkedik a törvénybe, másként szólva ilyen büntetést – illetve ilyen formában joghátrányt – a törvény nem ismer, nem tesz lehetővé.

[22] Ez történik akkor is, ha a bíróság olyan büntetési nemet nem alkalmaz, ami az adott feltételek megléte esetén kötelezően kiszabandó. Ekként a büntetés olyan hiányban szenved, amire a törvény nem ad lehetőséget.

[23] Ugyanakkor, amennyiben egy büntetés kiszabását a törvény főszabályként ugyan előírja, de mellőzését – akár kivételes rendelkezéssel – lehetővé teszi, akkor az önmagában nem lehet felülvizsgálat tárgya, hogy a bíróság az arra vonatkozó, egyébként a bíró mérlegelésére bízott döntést indokoltan vagy indokolatlanul hozta-e meg.

[24] Ennek megfelelően járt el például a Kúria a Bfv.II.345/2019/9. számú végzésében, amikor a kizárólag a járművezetéstől eltiltás mellőzésének indokolatlan voltát kifogásoló felülvizsgálati indítványt elutasította.

[25] Ha azonban a bíróság a főszabályként kötelezően alkalmazandó büntetést nem a törvényben kivételt engedő, hanem más – a törvényben nem szereplő – okból nem szabja ki, a törvénysértés megvalósul, így ilyen esetben felülvizsgálatnak helye van (Kúria Bfv.II.1025/2019/5., Bfv.II.1230/2020/8.).

[26] A jelen ügyben erről van szó. A Btk. 55. § (2) bekezdés második mondata járművezetés ittas állapotban elkövetése esetén a kötelezően alkalmazandó járművezetéstől eltiltás mellőzése kizárólagos okaként a különös méltánylást érdemlő esetet határozza meg.

[27] Értelemszerűen az – a korábban írtak szerint – nem lehet felülvizsgálat tárgya, hogy a bíróság jogerős ítéletében különös méltánylást érdemlő okra alapította-e a szóban lévő büntetési nem mellőzését, és ha igen, az valóban megalapozza-e a járművezetéstől eltiltás mellőzését.

[28] Jelen ügyben viszont az elsőfokú bíróság kifejezetten megjelölte, hogy különös méltánylást érdemlő ok nem merül fel a terhelt vonatkozásában {elsőfokú ítélet 3. oldal [16] pont}. A járművezetéstől eltiltás mellőzését azzal indokolta, hogy az a terhelt ittasságának fokára, kifogástalan közlekedési előéletére, a terhelt személyben rejlő társadalomra veszélyességre és a megtett távolságra figyelemmel – különös méltánylást érdemlő ok hiányában – sem szükséges a büntetés céljának eléréséhez. A fenti körülményeket enyhítő körülményként az elsőfokú bíróság már értékelte {elsőfokú ítélet 2. oldal [11] pont}, utóbb a [16] pontban részben megismételte (ittasság fokára, kifogástalan közlekedési előélet, megtett rövid távolság), részben pedig összefoglalta (terhelt személyében rejlő társadalmi veszélyesség) azokat.

[29] Az enyhítő körülmények azonban önmagukban nem tekinthetők egyúttal automatikusan különös méltánylást érdemlő körülménynek is; előbbiek a büntetés kiszabása körében, a büntetés nemének és mértékének meghatározása során értékelendők, míg utóbbi az elkövetés olyan sajátos körülménye (például – a cselekmény súlyának tükrében – a vezetésre indító váratlan és méltányolható ok vagy a terhelt életvitelében a járművezetéshez fűződő különös, meghatározó érdek), ami a járművezetéstől eltiltás mellőzésének indokoltságához vezethet.

[30] A Btk. 55. §-ához fűzött miniszteri indokolás kifejezetten arra hivatkozik, hogy a törvény a járművezetéstől eltiltás alsó határát azért határozta meg a korábbi Btk. (1978. évi IV. törvény) 59. § (1) bekezdésében írt legalább egy évnél jóval alacsonyabb, egy hónapi tartamban, mert az ittas járművezetés az alkoholos befolyásoltság mértékétől függetlenül bűncselekménynek minősül és amiatt kötelező a járművezetéstől eltiltás, ezért a bíróságnak szélesebb körben lesz lehetősége meghatározni az eltiltás tartamát. Ez is arra utal tehát, hogy az alkoholos befolyásoltság enyhe fokát, és ezzel összefüggésben nyilvánvalóan az egyéb bünteteskiszabási körülményeknek a terhelt javára eső voltát (alacsony megtett táv, kifogástalan közlekedési előélet) a törvényhozó a járművezetéstől eltiltás tartamának meghatározása során, nem pedig annak mellőzésével összefüggésben kívánta értékelni.

[31] Az elsőfokú bíróság által a járművezetéstől eltiltás mellőzésének okaként megjelölt körülmények tehát nem tekinthetők a Btk. 55. § (2) bekezdése szerinti különös méltánylást érdemlő oknak, és az elsőfokú bíróság – amint azt kifejezetten ki is nyilvánította – maga sem tekintette annak.

[32] A másodfokú bíróság sem mellőzte az elsőfokú bíróságnak a különös méltánylást érdemlő ok hiányára vonatkozó megállapítását. Indokolásában – annak ellenére, hogy a fellebbezés kifejezetten a járművezetéstől eltiltás kiszabására is irányult – e büntetési nem alkalmazásával, illetve a különös méltánylást érdemlő ok kérdésével egyáltalán nem foglalkozott, hanem csupán azt fejtette ki, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a büntetési célok elérése érdekében megfelelő joghátrányt választott, amikor a terheltet próbára bocsátotta. A törvényszék kiemelte, hogy az idősebb életkorú terhelt büntetlen előéletű, személyi körülményei kedvezőek, közlekedési előélete kifogástalan, a légalkohol koncentrációja igen alacsony mértékű, alkoholfogyasztása alkalmi jellegű volt, mely körülményekre tekintettel alaposan feltehető, hogy a büntetési célok a büntetés kiszabásának próbaidőre történő elhalasztása mellett is elérhetők, s az intézkedés tartamának felemelését sem tartotta indokoltnak {másodfokú ítélet 2. oldal [8] pont}.

[33] Összességében tehát az elsőfokú ítélet kifejezetten, a másodfokú döntés pedig az abban foglaltakkal egyetértve úgy foglalt állást, hogy a jelen ügyben a különös méltánylást érdemlő ok nem tárható fel a terhelt vonatkozásában; a járművezetéstől eltiltás mellőzésének oka az volt, hogy a büntetési célok – a próbára bocsátás alkalmazásával – enélkül is megvalósulnak.

[34] A Kúria tehát nem az eljáró bíróságok mérlegelését vizsgálta a különös méltánylást érdemlő ok fennállása tekintetében, hiszen az elsőfokú, és ezzel egyetértve a másodfokú bíróság is megállapította, hogy ilyen a terhelt tekintetében nem állapítható meg, hanem azt, hogy a járművezetéstől eltiltás mellőzése sérti-e a Btk. 55. § (2) bekezdés első mondatában foglalt, és ekként a második mondatban írt kivétellel nem érintett, kötelező szabályt.

[35] A járművezetés ittas állapotban bűncselekményének elkövetése esetén nincs jogszabályi alap a – különös méltánylást érdemlő körülmény hiányában kötelező – járművezetéstől eltiltás mellőzésére, s ezt az sem teszi lehetővé, hogy e kötelező büntetés helyett egy azzal össze nem egyeztethető más, a törvénynél fogva nem kötelezően alkalmazandó joghátrány – jelen esetben próbára bocsátás – került kiszabásra a bíróság által. A Btk. 33. § (1) bekezdés f) pontja szerint a járművezetéstől eltiltás büntetés, melynek kiszabása – különös méltánylást érdemlő ok hiányában, és ekként jelen esetben is – a Btk. 55. § (2) bekezdése alapján kötelező. A próbára bocsátás a Btk. 63. § (1) bekezdés b) pontja alapján intézkedés, mely a (2) bekezdés szerint önállóan, büntetés helyett alkalmazható, ekként mellette büntetés – így a járművezetéstől eltiltás – nem szabható ki.

[36] Következésképp a Kúria a jogerős ítélet anyagi jogszabálysértő voltát akként küszöbölte ki, hogy a törvény szerint kötelező büntetési nemet alkalmazta, az azzal össze nem egyeztethető intézkedést pedig mellőzte.

[37] Ugyanakkor – és ebben eltért a Bfv.II.1230/2020/8. számú határozatától – a pénzbüntetés kiszabására nem látott lehetőséget. A Kúria felülbírálati és döntési jogköre a felülvizsgálati eljárásban a törvénysértés kiküszöbölésére terjed ki. Jelen esetben a bíróság jogerős ítéletében a járművezetéstől eltiltás alkalmazásának mellőzése miatt törvénysértő büntetést szabott ki (illetve helyette törvénysértő intézkedést alkalmazott), azonban a pénzbüntetés mellőzésével nem sértett kötelező szabályt. A járművezetéstől eltiltás önállóan is kiszabható, ekként a Kúria annak pótlásával a törvénysértést már orvosolta.

[38] Megjegyzi a Kúria, hogy szintén anyagi jogszabálysértést jelent, ha a bíróság jogerős ítéletében egyidejűleg alkalmaz próbára bocsátást és szab ki járművezetéstől eltiltást.

Következetes és töretlen a gyakorlata abban, hogy ilyen esetben a törvénysértést a próbára bocsátás mellőzésével küszöböli ki; fel sem merül azonban a próbára bocsátás helyett és a járművezetéstől eltiltás mellett más büntetési nem, így akár pénzbüntetés kiszabása; az előterjesztett ügyészi indítványok sem irányultak arra. Az ettől való eltérésre a jelen joghelyzetben sincs alap (Kúria Bfv.II.55/2022/8., Bfv.III.1536/2017/7., Bfv.II.1237/2017/6., Bfv.II.1306/2017/4., Bfv.II.441/2017/4., Bfv.II.704/2016/4., Bfv.II.1005/2015/5., Bfv.II.803/2015/10., korábban: BH 2012.279., BH 2012.113., EBH 2011.2390.).

[39] A Kúria ezért – mivel nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 659. § (6) bekezdése alapján hivatalból köteles – a felülvizsgálati indítványnak helyt adott; a megtámadott határozatot a Be. 662. § (2) bekezdés b) pontja alapján megváltoztatta és maga hozott a törvénynek megfelelő határozatot.

[40] Ennek során mellőzte a próbára bocsátásra vonatkozó rendelkezést és a terheltet az alapügyben eljáró bíróságok által feltárt bűnösségi körülményekre is figyelemmel a Btk. 55. § (2) bekezdés első mondata alapján közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte. A tartam meghatározás során ugyancsak a fentebb már idézett, az alapeljárás során feltárt körülményekre volt figyelemmel és azok alapján jutott arra a következtetésre, hogy a büntetési célok eléréséhez a Btk. 56. § (3) bekezdésében meghatározott keret alsó határa felé közelítő tartamú, közúti járműfajtára korlátozott járművezetéstől eltiltás szükséges és egyben elégséges.

[41] A terhelt vezetői engedélyét 2021. június 12. napján a helyszínen elvették, visszaadására a kormányhivatal átirata szerint 2021. július 12-én került sor. Ezt az időtartamot a Kúria a Btk. 56. § (2) bekezdése szerint az eltiltás tartamába beszámítani rendelte.

[42] Egyebekben a jogerős marasztaló ítéletet nem érintette, hanem – a Be. 662. § (1) bekezdése alapján – hatályában fenntartotta.

[43] **IV.** Az ítélet ellen a Be. 6. § (4) bekezdése alapján fellebbezésnek nincs helye. Felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont második fordulata zárja ki.

[44] A Be. 652. § (6) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a Be. 649. § (3)-(5) bekezdésén alapul; az ugyanazon jogosult által ismételten előterjesztett indítványt a Kúria érdemi indokolás nélkül elutasíthatja [Be. 656. § (4) bekezdés első fordulat].

Budapest, 2022. október 10.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Boros Tibor s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró